

Úvod

Tvorba doktrín patří v podmínkách AČR mezi významné skutečnosti a z hlediska zpracování také mezi velmi náročné činnosti. Zaslouhuje si proto pozornost všech stupňů velení, a také zodpovědný a koordinovaný přístup všech, kteří se na tvorbě doktrín podílí.

Období tvorby jednotlivých doktrín poskytuje možnost reagovat v jejich obsahu na nové skutečnosti, zpracovat nové poznatky, názory, zobecnělé zkušenosti a požadavky praxe vojsk. Náročná je ale především fáze implementace obsahu standardizačních dohod přijatých ČR do těchto dokumentů. Tvorba doktrín je také příležitostí přehodnotit dosavadní názory na některé skutečnosti (dosud používané a zažité pojmy, rozsah a obsah úkolů vojsk, přístupy k jejich plánování a realizaci, místo a úlohu orgánů velení a řízení) uvedené ve stávajících vojenských předpisech (publikacích) a upravit je v souladu s obsahem obdobných skutečností uvedených v aliančních dokumentech.

Vše toto, a především jasné a konkrétní zadání ke zpracování jednotlivých doktrín z hlediska jejich určení, cílů, rozsahu, obsahu, formy, hlavních podkladů a celkové filozofie zpracování si vyžaduje systémový přístup zainteresovaných subjektů a posouzení všech souvisejících aspektů nejen hlavním zpracovatelem, ale i dalšími odpovědnými osobami, jež jsou pověřeny tvorbou příspěvků za jednotlivé odbornosti.

Cílem článku je:

- **charakterizovat** některé aspekty spojené s tvorbou doktríny „Použití pozemních sil v operacích“ z pohledu zpracovatelů za ženijní vojsko,
- **uvést** požadavky na rozsah a obsah textu doktríny vyplývající z dosažené úrovně poznání základních aliančních dokumentů zabývajících se ženijní problematikou, jako jsou např. MC 0560, AJP-3-12(A), ATP-52(B), včetně názvosloví,
- **vyvolat diskuzi** v rámci odborné veřejnosti AČR k otázkám, které v této souvislosti vystupují do popředí, jež jsou nejen pro ženijní vojsko aktuální a na které je nutné hledat odpovědi, dohodnout se na způsobu jejich řešení, obsahu, rozsahu a formě zpracování do textu doktríny.

1. Některé aspekty související s tvorbou doktríny z pohledu zpracovatelů za ženijní vojsko

Systémový přístup při zpracování

V obsahu původního zadání k tvorbě doktríny „**Použití pozemních sil v operacích**“ je uvedeno, že **má být** na základě nejnovějších aliančních publikací, řešících problematiku

pozemního boje, **vytvořena „učebnice taktiky“** pro velitele a funkcionáře štábů do stupně operačního velitelství, s cílem poskytnout jim ucelené soudobé poznatky.

Jako výchozí materiály pro zpracování doktríny byly stanoveny především:

- Vojenská strategie ČR (2008),
- Doktrína Armády ČR (2004),
- připravovaná novelizace Všeob-Ř-1 Polní řád pozemních sil Armády České republiky (1997) – (nevydaná),
- AJP-3.2. Doktrína spojeneckých pozemních operací (2009),
- ATP-3.2.1- Spojenecká pozemní taktika (2009),
- publikace dosud vydané Institutem doktrín VeV-VA Vyškov, řešící problematiku taktiky na základních stupních velení.

Hlavní garant za celkové zpracování doktríny by měl vytvořenému týmu zpracovatelů stanovit určité omezující podmínky, jako například: rozsah příspěvků, jejich strukturu, a v průběhu zpracování doktríny by již neměl provádět zásadní změny v její osnově.

Význam tvorby doktríny vyžaduje **stanovit odpovědnou osobu (garanta) za druh vojska**, s odpovídající pravomocí k sestavení a odbornému řízení skupiny zpracovatelů. Obsahem prvního jednání pracovního týmu by zejména mělo být:

- ujasnění úkolu, včetně záměru NŽV AČR,
- zhodnocení situace s vyvozením příslušných závěrů co (nového) a kam zpracovat, co neřešit, na co položit důraz a v případě potřeby rovněž upřesnit pojmový aparát,
- osnova doktríny.

Důležité je také prověřit u příslušných funkcionářů jaké jsou možnosti uplatnit současné názory a poznatky při řešení stávajících úkolů (implementace přijatých standardizačních dohod (Stanagů), a prosazování nezbytných souvisejících změn, např. z hlediska místa a úlohy jednotlivých odborností (důstojníků ženijní specializace) v organizačních strukturách štábů.

Základem kvality příspěvků do doktríny je také vytvoření podmínek k průběžné odborné diskuzi nejen zpracovatelů, ale také všech kompetentních příslušníků ženijního vojska, případně i příslušníků dalších druhů vojsk k rozsahu a obsahu informací souvisejících se ženijní problematikou a k jejich začlenění do obsahu jednotlivých kapitol doktríny.

Pojmový aparát

Zpracování doktríny si také vyžaduje posoudit a případně upřesnit relevantní pojmový aparát, jako např.: bojová sestava a její prvky (stálé, nestálé), prvky podpory a zabezpečení, názvy vytvářených odřadů a skupin druhů vojsk, co je to podpora a co zabezpečení, struktura rozkazu a příloh.

Rovněž je nutné znovu posoudit a vymezit obsah a vzájemný vztah pojmů – podpora a zabezpečení, ženijní zabezpečení a ženijní podpora, zpravodajství a např. ženijní zpravodajství – viz ATP-52(B), co vyjadřuje hodina „H“ (při přechodu do útoku, při překonávání vodní překážky) apod.

Osnova doktríny

Osnova doktríny by měla korespondovat s obdobnými normativy v rámci NATO. Pro každou kapitolu osnovy doktríny je vhodné stanovit její stručný obsah, popsat v ní

řešenou problematiku (činnost vojsk při plnění úkolů), aby bylo zřejmé co je cílem, co, nebo koho vlastně mají např. síly a prostředky ženijního vojska podporovat (zabezpečovat) a jaké úkoly pro tento druh vojska z uvedené činnosti vyplývají. Dále je vhodné také vymezit rozsah příspěvku (co uvést nebo doplnit) za jednotlivé druhy vojsk, jinak zpravidla dochází při tvorbě dokumentu z hlediska jeho rozsahu a obsahu k tzv. „lidové tvořivosti“. V této souvislosti je rovněž potřebné brát v úvahu určení a následně stupeň podrobnosti (rozlišovací úroveň) příslušného dokumentu, včetně jeho místa a úlohy v doktrinální soustavě.

2. Požadavky na obsah doktríny vyplývající z aliančních ženijních dokumentů

a) Pojmový aparát

Především je nutné se dohodnout a následně také jednoznačně rozhodnout o významu a používání dvou základních pojmů, a to zabezpečení a podpora, zejména z „kvalitativního hlediska“. Týká se to nejen ženijního vojska (ženijní zabezpečení / ženijní podpora), ale i dalších druhů vojsk (chemické zabezpečení, dělostřelecká podpora, logistické zabezpečení /logistická podpora).

Charakteristika obou pojmů dle vyjádření Ústavu pro jazyk český Akademie věd ČR je následující:

- Pojem „**zabezpečení**“ směřuje z hlediska výslednosti a komplexnosti k „jistotě“ (předem zjednat někomu, něčemu jistotu, bezstarostnost, bezpečí, zařídít, aby se něco stalo nebo zůstalo jistým, zabezpečit existenci, provoz apod.).
- Pojem „**podpora**“ lze charakterizovat jako určitý dílčí příspěvek ke splnění cíle jako celku (něco podpírající, pomoc, příspěvní, posila, např. dělostřelecká podpora zteče).
- V určitém smyslu je možné používat i formulaci „**zabezpečení podpory**“, protože pojmy „zabezpečení“ a „podpora“ **nejsou synonymní**.

Při používání obou pojmů je nutné také upřesňovat a uvádět – „podpora, nebo zabezpečení“, koho nebo čeho.

Pojmy „zabezpečení“ a „podpora“ ze ženijního hlediska

Trochu historie

Pojem „**ženijní zabezpečení**“ je ve vojenské terminologii velmi zažitý, protože je dlouhodobě používán ve vojenských řádech a předpisech, jejichž zpracování probíhalo zpravidla na základě překladů z ruštiny od padesátých do osmdesátých let minulého století. Bylo to dáno tehdejší politicko-vojenskou situací a členstvím naší armády ve Varšavské smlouvě.

Změnami, ke kterým došlo v devadesátých letech, především však začleněním AČR do NATO a postupným přijímáním standardizačních dohod, dochází k potřebě konfrontovat, a také upřesňovat mnohé, dosud zažité skutečnosti. Objasňování přebíraného

pojmového aparátu je základem pro komplexní a jednotné pochopení také ženijní problematiky. To je důležité v první řadě u pojmů a zkratk, u kterých mnohdy „neexistuje“, nebo se při překladu z angličtiny složitě hledá adekvátní a pro nás (nejen ženisty) z odborného hlediska vhodný a srozumitelný výraz v češtině.

Předmětem diskuze mezi některými příslušníky ženijního vojska je již delší dobu používání pojmů:

- **„Military Engineering“**, jenž je ve své podstatě vrcholový a nejobecnější – tedy takzvaně „vše zahrnující“ ženijní pojem. Je možné jej chápat ve smyslu jako „ženijní problematika /oblast /působnost /opatření /...“. Pro jeho popis je však možné užít i další výrazy, jako například: „ženijní zabezpečení obrany státu“, „zabezpečení ženijní podpory“ a ještě některé další.
- **„Ženijní zabezpečení“** vzhledem k jeho obsahu a vztahu k pojmu „ženijní podpora“, který je novější, vyplývá z překladu pojmu „Engineer Support“, používaného v dosud přijatých a již zaváděných standardizačních dohodách. [7, 4]

Jedná se v současné době o vyřešení zásadních skutečností, od kterých se odvíjí celková filozofie chápání ženijní problematiky, její klasifikace a členění, vazby na další odbornosti, na všechny druhy činnosti vojsk, činnost orgánů velení a řízení nevylímaje.

Současný stav řešení problematiky ve vnitřních předpisech rezortu MO

V návrhu polního řádu pozemních sil AČR z roku 2002 je problematika **ženijního zabezpečení** začleněna do většiny hlav tohoto dokumentu, ale především do hlavy 4 s názvem „Opatření k ochraně vojsk a k zabezpečení jejich činnosti“. [1]

Návrh předpisu „Ženijní zabezpečení boje“ z roku 2003 charakterizuje **ženijní zabezpečení** jako součást opatření k zabezpečení činnosti vojsk. [2]

Oba dokumenty charakterizují ženijní zabezpečení ve shodě, v určitém rozsahu již reagují na obsah standardizačních dohod v té době přijatých ČR. Na základě stupně jejich poznání, konzultací a dohody ze strany funkcionářů ženijního vojska AČR **vyjadřují vztah pojmů ženijní zabezpečení a ženijní podpora** tak, jak je následně uvedeno.

Ve zmíněných dokumentech jsou uváděny následující skutečnosti:

- **Cílem ženijního zabezpečení je:** vytvořit podmínky pro rychlý manévr vlastními silami a prostředky, ztížit a omezit pohyb a manévr nepřítele a způsobit mu ztráty ženijními prostředky, vytvořit podmínky pro efektivní využití všech druhů zbraní a zvýšit odolnost vojsk při bojové činnosti.
- **Ženijní zabezpečení zahrnuje:** ženijní opatření k zabezpečení pohybu vlastních vojsk, ženijní opatření k omezení pohybu nepřítele, ženijní opatření k uchování bojeschopnosti vojsk, opatření všeobecné ženijní podpory. [1, 2]

Úkoly ženijního zabezpečení plní svazky, útvary a jednotky pozemních sil. V návaznosti na podporu, kterou poskytuje ženijní vojsko, budují ochranné stavby, zřizují zátarasy, maskují vlastní postavení a prostory rozmístění, upravují a vytvářejí cesty pro přesun, budují klamné objekty, překonávají zátarasy a překážky všeho druhu. Ženijní vojsko plní nejsložitější úkoly ženijního zabezpečení, které vyžadují speciální přípravu a výcvik osob, použití ženijní techniky a munice.

Ženijní podporou se v této souvislosti rozumí podíl útvarů a jednotek ženijního vojska na plnění úkolů ženijního zabezpečení. Ženijní podpora zahrnuje celou škálu

činností, od poskytování ženijních doporučení až po realizaci nejsložitějších ženijních opatření ve prospěch činnosti vojsk.

V názvosloví **ženijního vojska** z roku 2007 jsou tyto pojmy definovány takto:

- **ženijní zabezpečení** – „cílevědomě řízený a realizovaný souhrn ženijních opatření v systému vojenské obrany státu“,
- **ženijní podpora** – „cílevědomá, časově omezená činnost ženijních sil a prostředků ve prospěch vojsk v období přípravy boje a v jeho průběhu v rámci plnění úkolů ženijního zabezpečení“. [5]

Současný stav řešení problematiky v hlavních aliančních dokumentech

Některé závěry k ženijnímu názvosloví z dokumentu MC 0560 [8]

„**Ženijní problematika /působnost**“ jako celek byla v rámci NATO uvedeným dokumentem vymezena pojmem „**Military Engineering**“, který představuje taková ženijní opatření, zahrnující jak ženijní podporu vojsk, tak bojovou ženijní podporu, která je uskutečňovaná bez ohledu na druh sil nebo službu, směřující k fyzické úpravě operačního prostředí. *(Poznámka autorů: V dokumentu je dále rovněž uvedeno, že tento pojem nezahrnuje takové činnosti, jež jsou prováděny „specialisty“ jež udržují, opravují a obsluhují vozidla, plavidla, letadla, zbraňové systémy a související účelová zařízení.)*

Tentýž dokument v textu vymezuje, že tento pojem zahrnuje podporu manévru a silám jako celku (Combat Support Engineering and Force Support Engineering), včetně ženijních funkcí jako jsou ženijní podpora:

- ochraně sil (Force Protection),
- opatřeními proti improvizovaným výbušným zařízením – Counter-Improvised Explosive Devices (C-IEDs),
- ochraně životního prostředí (Environmental Protection),
- zpravodajství (Engineer Intelligence),
- relevantním formám pátrání respektive průzkumu (Military Search),
- dále v textu, v souvislosti s působností orgánů řízení ženijní podpory na operačním stupni a níže (článek 23) jsou uváděny některé další oblasti, jako například: likvidace výbušného materiálu (EOD), likvidace improvizovaných výbušných zařízení (IEDD), geografická a geomatická podpora, civilní a vojenská spolupráce (CIMIC), infrastruktura, a zejména s ní spojená problematika kontraktování, včetně NATO investičních bezpečnostních projektů (NSIP).

Uvedený dokument z hlediska názvosloví dále definuje dva další klíčové ženijní pojmy, jako jsou:

- **Bojová ženijní podpora /Combat Support Engineering** – je charakterizována jako: „Úkoly z oblasti ženijní problematiky, které souvisí s přímou podporou probíhajících nebo bezprostředně nadcházejících operací.“ *(Poznámka: Tyto úkoly jsou prováděny ženijními jednotkami jakéhokoliv druhu sil nebo složky za účelem podpory operací pozemních, vzdušných, námořních, informačních, týkajících se určitého specifického prostoru, včetně operací speciálních sil, s důrazem na rychlost provedení. (Poznámka autorů: Bojová ženijní podpora – nebo také jinak – přímá ženijní podpora je uskutečňovaná výhradně*

takovou formou, kdy ženijní jednotky jsou přiděleny do podřízenosti podporované jednotky.)

- **Ženijní podpora (činnosti) vojsk /Force Support Engineering** – je vymezena takto: „V oblasti ženijní problematiky promyšlená, plánovitá a dlouhodobá příprava na realizaci ženijní (nepřímé) podpory již probíhajících nebo budoucích operací, jakož i za účelem udržení jakéhokoliv druhu (nasazených) sil v průběhu všech etap jakékoliv operace.“ *(Poznámka autorů: Ženijní podpora (činnosti) vojsk – nebo také jinak: nepřímá ženijní podpora, uskutečňovaná takovou formou, kdy ženijní jednotky plní stanovené úkoly ve prospěch nasazených sil a nejsou přiděleny do podřízenosti podporovaných jednotek.)*

Některé závěry k ženijnímu názvosloví z dokumentu AJP-3.12(A): [7]

- Text názvu doktríny obsahuje pojem „**Military Engineer Support to Joint Operations**“ jenž má svůj ekvivalent v pojmu „**ženijní podpora společných operací**“. **Ženijní podpora je v tomto dokumentu označena jako mnohooborová činnost, která je prováděna všemi druhy vojsk** a násobí schopnosti vojsk napříč celým spektrem aliančních operací, zejména pak operací, jež se nedotýkají článku 5. Zahrnuje využívání jak vojenských, tak i civilních schopností na podporu společných operací.
- Dokument přebírá v plném znění texty pojmů, uvedené v dokumentu MC 0560.
- V textu jsou v plné míře převzata znění předcházejících pojmů a v některých případech tyto poněkud více přibližuje, respektive dále rozvádí, jako například:
 - u ženijní podpory (činnosti) vojsk je navíc doplňující a vysvětlující poznámka týkající se odpovědnosti ženistů za „infrastrukturu“ a ženijní podpory nasazení /rozvinutí sil – tedy plnění odborných úkolů souvisejících s příznivými podmínkami života nasazených vojáků, bezpečností jednotek, včetně oprav budov, energetických zařízení, objektů a zařízení k ochraně sil, pro zásobování vodou a podobně,
 - z hlediska obsahu ženijní problematiky, řešeného na jednotlivých stupních velení, je tento dále detailněji konkretizován, z článků 0108 – 0116 dále navíc proti již výše jmenovaným, vyplývá rozšíření rozsahu ženijní působnosti zejména o tyto oblasti:
 - udržování komunikačních směrů (LOC),
 - participace na procesu targetingu a společného palebného působení,
 - humanitární asistence a podpora stabilizačních operací,
 - civilní (správní) orgány,
 - podíl na tvorbě pravidel nasazení (ROE),
 - spolupráce, interoperabilita a standardizace,
 - asistence a koordinace zásobování různými druhy materiálu s logistikou,
 - ženijních schopností a kapacit hostitelského státu (HNS),
 - zdrojů, využitelných pro plnění úkolů ženijní podpory.

Závěry a navrhovaná řešení

Ženijní problematika – z hlediska dokumentů NATO – je jako celek z hlediska významu, obsahu, rozsahu, funkcí, členění i způsobů její integrace ve vojenských

systémech vhodně a účelně definována. Způsobem svého pojetí, názvosloví a jeho chápání, je však v rozporu s některými ustanoveními dosud platných vojenských řádů a předpisů, respektive s existující realitou v rámci současné vojenské praxe.

Zavádění a postupná implementace standardizačních dohod vyvolává nutnost aktualizovat současné ženíjní názvosloví soudobým potřebám.

Z uvedeného vyplývá závěr, zda by nebylo vhodnější v dalším období, počínaje tvorbou doktrín, **používat pojem „ženíjní zabezpečení“ jen ve významu „ženíjního zabezpečení obrany státu“**, jehož obsah je dále charakterizován, a **v dalších souvislostech tento pojem nahradit pojmem „ženíjní podpora“ (boje, operace, činnosti vojsk)**.

Uvedená skutečnost si ale vyžaduje odbornou diskuzi kompetentních orgánů, pochopení, dohodu, a pro následující období také vymezení oblastí (dokumentů), do kterých se tato změna promítne, které bude nutno posoudit a z hlediska této nové kategorizace ženíjní problematiky upravit.

Určitým **testem změny** v chápání a uplatňování pojmů ženíjní zabezpečení a ženíjní podpora mohou být také **odpovědi na následující otázky**, jako například kam zařadit (pod jaký pojem) činnost:

- vojáka, který buduje (maskuje) střelecký okop, tj. plní úkoly v rámci ženíjních opatření ochrany,
- velitele mechanizované jednotky, když organizuje např. dobudování obrany, zřízení ochranného minového pole,
- velitele ženíjní jednotky, když organizuje např. stavbu mostu, zřizování zátarasu, odtarasování cesty apod.,
- důstojníka ženíjní specializace štábu úkolového uskupení, který se řešením ženíjní problematiky podílí na plánování operace,
- důstojníka štábu ženíjního praporu, který se podílí na plánování realizace úkolů ženíjní podpory vyplývajících z rozkazu velitele úkolového uskupení,
- náčelníka ženíjního vojska AČR, který řeší ženíjní problematiku v rámci AČR.

Charakteristika obsahu ženíjního zabezpečení obrany státu

Ženíjní zabezpečení obrany státu: soubor (promyšlených) vzájemně provázaných a koordinovaných opatření, prováděných s cílem zajištění obrany státu, funkcí ozbrojených sil, zejména AČR. Ve své výslednosti ovlivňuje dosažení stanovených vojenských a politických cílů a z tohoto důvodu je nezbytnou součástí obecných systémů a procesů řízení a velení.

Ve své podstatě zahrnuje:

1. **Subsystém ženíjní podpory vojsk** (poradenství /expertní činnost, řízení, koordinace a plnění úkolů ženíjní podpory na všech stupních velení: strategický, operační, taktický). V obecné podstatě se jedná o podporu klíčových prvků /schopností ozbrojených sil, jež ovlivňují úspěch či neúspěch operací (mobilita, působení na mobilitu protivníka, ochrana sil /vojsk). V působnosti tohoto subsystému je dále řešení dalších, souvisejících problémů /úkolů, respektive participace na jejich řešení v rámci problematiky:
 - targetingu (proces výběru, stanovení priority cílů a požadovaného účinku),
 - C-IED (opatření k ochraně sil proti improvizovaným výbušným zařízením),

- ochrany životního prostředí,
- standardů z hlediska odpovědnosti za infrastrukturu a interoperabilitu v rámci NATO,
- HNS (podpora hostitelského státu),
- strategické součinnosti a poskytování expertíz a poradenství: druhům vojsk – zpravodajství, logistika; GIS – geografické informační systémy; vyzbrojování, (infrastruktura),
- záchranné a vyprošťovací činnosti – pro případy živelních pohrom / katastrof,
- výstavby a budování systému řízení a velení, informačního systému ženijního vojska, informačního systému EOD a dalších podpůrných systémů a konceptů (Reach-Back) v rámci řešení informačních potřeb orgánů velení a specialistů ženijního vojska.

2. Problematiku řešení dalších (mezirezortních) souvislostí, vyplývajících z dále uváděných (oblastí /souvislostí /úkolů), jako jsou:

- operační příprava státního území (OPSÚ),
- věda, výzkum, vývoj (prostředků a technologií využitelných při plnění úkolů ženijní podpory),
- plánování investičního rozvoje rezortu MO, akvizice /nákupy, kontrakty,
- podíl na procesech řízení a velení v rámci orgánů řízení a velení strategického stupně (plánování, organizování, (rozhodování), operativní řízení, kontrola) včetně personálního řízení (mírový stav, probíhající a nastávající operace, příprava na válečný stav),
- stanovování požadavků na cíle (FG – Force Goals) a generování sil,
- spolupráce s koaličními prvky a mezinárodními centry, včetně humanitárních organizací,
- příprava vojsk:
 - (příprava ženijního vojska – předměty, příprava specialistů, jednotek, velitelů a štábů, záloh),
 - (příprava druhů vojsk – ženijní příprava, minové nebezpečí, nebezpečí existence a používání IEDs),
 - vojenské školství – tvorba požadavků prostřednictvím definování a pravidelnou aktualizací „profilů absolventa“,
- stanovování priorit v rámci ženijní podpory,
- normotvorná činnost (vnitřní předpisy, doktríny, metodiky, pomůcky), standardy, názvosloví, operační požadavky, tabulky počtů, odborná nařízení v rámci působnosti,
- ženijní zpravodajství (informační a analytická činnost z hlediska operačního prostředí / terénu a potenciálního protivníka),
- analytická a expertní činnost, včetně účasti na procesu zobecňování zkušeností „Lessons Learned“,
- koncepční činnost (stanovování budoucích operačních a taktických požadavků na ženijní podporu, tvorba koncepce rozvoje ženijního vojska, stanovování požadavků na operační a taktické schopnosti k plnění jednotlivých úkolů),
- vstup do procesu formulací pravidel nasazení (ROE),
- strategická podpora udržování důležitých silničních komunikací (LOC).

b) Místo a úloha „ženijní problematiky (Military Engineering)“ v činnosti vojsk

Současný stav řešené problematiky v dokumentech AČR

Pojem „ženijní zabezpečení“ je dle dosud platných vnitřních předpisů AČR charakterizován jako jeden z druhů zabezpečení činnosti vojsk. Tvoří proto podsystém systému zabezpečení činnosti vojsk a jako takový vyžaduje řízení a koordinaci v rámci celého systému zabezpečení. Jednotlivá opatření ženijního zabezpečení se plánují, organizují a realizují buď vlastními silami a prostředky vojsk, nebo některou z forem ženijní podpory.

Ženijní podporou se rozumí podíl útvarů a jednotek ženijního vojska na plnění úkolů ženijního zabezpečení. Ženijní podpora tedy představuje plnění té části úkolů ženijního zabezpečení, které nejsou podporovaná vojska schopna plnit vlastními silami. Proto se cíle a úkoly „ženijního zabezpečení“ a „ženijní podpory“ prolínají a nelze je striktně oddělit.

Cílem ženijního zabezpečení je vytvořit podmínky pro rychlý manévr vlastními silami a prostředky, ztížit a omezit pohyb a manévr protivníka a způsobit mu vlastními ženijními prostředky ztráty. Dále je cílem vytvořit podmínky pro efektivní využití všech druhů zbraní a zvýšit odolnost vojsk při bojové činnosti.

Jednotlivá opatření ženijního zabezpečení jsou plněna všemi druhy vojsk při všech činnostech a musí usnadnit plnění úkolů, vytvářet podmínky pro rychlý manévr a zabezpečit ochranu proti prostředkům ničení. Rozsah ženijních prací prováděných druhy vojsk a služeb je ovlivněn jejich předurčením, operačním použitím, schopnostmi a vybavením ženijními prostředky.

V návaznosti na podporu, kterou poskytuje ženijní vojsko, budují útvary a jednotky druhů vojsk ochranné stavby, zřizují zátarasy, maskují vlastní postavení a prostory rozmístění, upravují a vytyčují cesty pro přesun, budují klamné objekty, překonávají zátarasy a překážky všeho druhu.

Ženijní zabezpečení zahrnuje:

- ženijní opatření k zabezpečení pohybu vlastních vojsk,
- ženijní opatření k omezení činnosti nepřítelů,
- ženijní opatření k uchování bojeschopnosti vojsk,
- opatření všeobecné ženijní podpory. [2, 4]

Současný stav a chápání „ženijní problematiky“ v aliančních dokumentech

Základní pilíře /dokumenty, na kterých spočívá (je založena) **ženijní problematika** v rámci NATO, jsou:

- MC 0560 (Rozhodnutí vojenského výboru NATO ze dne 31. 3. 2008 ve věci „ženijní problematiky“ – Policy for Military Engineering),
- STANAG 2238, Spojenecká doktrína pro ženijní podporu společných operací, AJP-3.12(A) – návrh ze dne 29.1.2010),
- STANAG 2394 Ženijní doktrína pozemních sil, ATP-52(B), zabývající se taktickou úrovní z prosince 2008.

Ženijní problematika obecně svým obsahem úzce souvisí s naplňováním klíčových operačních schopností (AČR), jež by měly být odrazem „funkcí boje“ (viz např. FM-3-34: *warfighting functions: movement and maneuver, intelligence, fires, sustainment, command and control, protection*) a jež ovlivňují výsledek jakékoliv operace.

Z tohoto důvodu je možné konstatovat, že na úrovni „ženijního zabezpečení obrany státu“ a „ženijní podpory společných operací“ závisí výsledek operací.

V těchto a dalších souvislostech je potřebné dále zdůraznit několik skutečností a závěrů, vyplývajících z hlavních ženijních aliančních dokumentů.

Rozhodnutí vojenského výboru NATO ve věci ženijní problematiky MC 0560 (MC Policy for Military Engineering)

Tento dokument zásadním způsobem vymezuje ženijní problematiku, včetně směru a linie jejího dalšího vývoje. Jeho význam spočívá zejména v tom, že:

- reaguje na současnou vojensko-politickou situaci ve světě a zdůrazňuje nárůst významu ženijní problematiky,
- ustavuje a definuje obsah a rozsah problematiky „Military Engineering“,
- zdůrazňuje skutečnost, že s transformací NATO vyvstává požadavek na předefinování /znovu nastavení ženijních schopností a expertní činnosti na všech úrovních velení,
- dává podněty pro aktualizaci dalších relevantních ženijních dokumentů/doktrín,
- zavádí další definice pojmů Combat Support Engineering, Force Support Engineering,
- objektivizuje potřebu expertní činnosti v oblasti ženijní problematiky na všech stupních velení a hlavních velitelstvích („... jež musí být zjevná a dostatečně koncipovaná ke zvládnutí všech pravděpodobných požadavků...“) – článek 12,
- akcentuje potřebu ustavení ženijní podpory strategickým stupňům velení, včetně existence ženijního štábu společných sil a jeho odpovědnosti v oblasti plánování a organizování ženijní podpory celého spektra vojenských operací,
- zmiňuje nutnost ustavení (podsystemu) ženijní podpory na operačních a taktických stupních velení (rovněž ustavuje pojem, jenž charakterizuje funkci náčelníka ženijního vojska společných sil).

Je nesporné, že významu ženijní problematiky v rámci vojenství a ženijní podpory společných operací by mělo odpovídat i **postavení** (odpovědnost a pravomoci) **ženijních specialistů – představitelů** (viz funkce ženijní náčelník, náčelník ženijního vojska) **na jednotlivých stupních velení** (včetně jejich zařazení do přímé podřízenosti velitelům, kterým přímo poskytují podporu např. formou poradenství ...).

Problematiku „ženijního zabezpečení obrany státu“, a zejména „ženijní podpory společných operací“ **je potřebné chápat jako samostatný subsystém**, jež si vyžaduje řízení a koordinaci na všech stupních velení, což mimo jiné **znamená vymezit speciální požadavky** na informační systém a další prvky systémů řízení a velení.

Spojenecká doktrína pro ženijní podporu společných operací, dále AJP-3.12(A)

Obsah tohoto dokumentu:

- **Nastiňuje** organizaci /uspořádání, úlohu a odpovědnost ženistů v rámci podpory celého spektra úkolů Aliance. Její platnost je odvozena z AJP-3 (Spojenecká doktrína společných operací) a jejích doplňků, jež je v NATO doktrínou pro plánování a vedení společných operací.

- **Charakterizuje** ženišní problematiku (Military Engineering) jako velmi rozmanitou činnost, jako násobitel sil napříč celým spektrem aliančních operací, zejména vedených mimo článek 5 – operace vyvolané krizovými situacemi (CRO – Crisis Response Operations). Zahrmje použití jak civilních, tak ženišních schopností k podpoře společných operací. Uvádí, že požadavek na ženišní podporu vzrostl na základě zpracování strategického konceptu Aliance. Konstatuje, že ženisté jsou zvláště vhodné k podpoře rychlého rozvinutí sil v operacích NATO, kdekoli na světě.
- **Poskytuje** nejzákladnější principy, jež jsou (ve své podstatě) vodítkem pro činnost ozbrojených sil nebo jejich prvků. Doktrína je směrodatná (závazná), ale vyžaduje ve své aplikaci soudnost a rozvahu. V celém dokumentu je společně s termínem velitel společných sil (JFC – Joint Force Commander) používán termín „jeho hlavní ženišní poradce“, jenž je nazýván „náčelník ženišního vojska společných sil“ (JFENGR – Joint Force Engineer). Jako klíčový prvek, jež umožňuje vedení válečných tažení, má ženišní podpora sil na operačním stupni prvořadý význam.
- **Konstatuje**, že ženišní podpora vojsk je životně důležitá při podpoře společných sil jako celku. Ženisté pozemních sil hrají klíčovou roli v poskytování bezprostřední podpory probíhajících a nadcházejících operací při podpoře námořních, vzdušných složek a logistiky. V textu této publikace je uvedeno, že splnění rozmanitých požadavků, vycházejících z realizace společných operací, využívání omezených zdrojů, jak pracovní síly, tak i materiálu, nejlépe zajistí koordinace a řízení ženistů na úrovni společných sil.
- **Chápe a zdůrazňuje** potřebu existence příslušného ženišního štábu na všech úrovních velení za účelem zvýšení úrovně dostupnosti ženišní podpory, včetně koordinace ženišního úsilí, přestože potřeby rozdílných složek (účastníků operace) z hlediska ženišní podpory nejsou identické.
- **Stanovuje**, že ženišní poradce a ženišní štáb musí být vytvořen tak, aby byl schopen poskytovat poradenství a podporovat velitele a činnost štábu od samého počátku, přes plánování, přípravu, provedení a přechodné fáze operací. Dále uvádí, že v případě vytvoření velitelského stanoviště společných sil, bude jeho součástí náčelník ženišního vojska společných sil (JFENGR) a ženišní štáb společných sil. Ustavení tohoto samostatného prvku (na)pomáhá zajistit, že nezbytná rovnováha ženišních funkcí napříč všemi složkami je integrována, a rovněž také synchronizována společně s národními požadavky.
- **Uvádí a charakterizuje** důvody spočívající ve změně zaměření současných operací, jako důvody pro změny v oblasti ženišní problematiky. Současně stanovuje následující požadavky na schopnosti sil a prostředků ženišního vojska: „... ženisté musí být připraveni poskytnout širokou škálu podpory společným silám jako celku prostřednictvím výstavby operační infrastruktury, ženišní podpory ochraně sil a prostřednictvím podpory logistiky. Aliance, velitelství NATO a určený velitel společných sil budou vyžadovat ženišní poradenství v celém průběhu operace, od počátečních etap plánovacího procesu až po návrat společných sil zpět (do výchozích prostorů před operací).“
- **Varuje** před možnými nepříznivými důsledky, v případě nerespektování uváděných zásad: „... kde opomenutí řídit se touto doktrínou a neexistence samostatného

společného ženijního štábu může mít za následek soupeření, např. o omezenou podporu hostitelského státu a místní zdroje.“

Některé aspekty a důsledky vyplývající pro ženijní problematiku /ženijní podporu z podstaty a ze základů společných operací dle AJP-01(C):

- V textu je uvedeno, že charakter a rozsah (vojenské) ženijní podpory se bude lišit v souladu s úrovní operace, povahou konfliktu, strategickým a operačním prostředím, stupněm intenzity a rozsahu vojenských operací. Složitost válečných tažení a hlavních společných operací mimo prostor odpovědnosti NATO vzrůstá spolu s klesající úrovní míry podpory poskytované hostitelským státem.
- Z kontextu vyplývá, že **potřeba koordinovat použití ženijních prostředků** napříč složkami a snižovat rozpory v uplatnění požadavků na hostitelský stát bude jednou z rozhodujících aspektů odpovědnosti operační úrovně velitelství v expedičních operacích.
- Uváděný dokument **poskytuje návod na přístup NATO ke společným operacím**. Plánování a koordinace těchto operací budou uskutečňovány na operačním stupni, nebo výše, a to buď v rámci existující organizační struktury NATO, nebo ustavením a rozvinutím účelově sestavené organizační struktury pro řízení a velení na základě specifických požadavků operace.
- Specifikováním principů společných operací byly vytvořeny předpoklady pro jejich realizaci. Z tohoto hlediska je pro ženy **kritickým požadavkem schopnost** implementovat principy ženijní podpory vojsk a poskytovat poradenství všem stupňům velení v rámci struktury NATO. Za účelem implementace / realizace principů společných operací, jak jsou uvedeny v AJP-01(c), **je nezbytné, aby ženijní poradce (ženijní štáb) byl vytvořen na každém stupni velení.**

Dílčí závěry a navrhovaná řešení

Z uváděných formulací, převzatých z doktrinálních dokumentů, ve srovnání se současným stavem v AČR vyplývá, že současné místo, úloha, rozsah a obsah (včetně postavení) ženijní problematiky v podmínkách AČR není kompatibilní s NATO a tuto oblast je nutné principiálně řešit v souladu s obsahem těchto dokumentů.

Dosavadní stav v jak v celoarmádní, tak i v ženijní oblasti vykazuje určité nesystémové charakteristiky, jež jsou v rozporu jak s požadavky na řízení a velení v rámci podsystemu ženijní podpory, tak i s koncepčními dokumenty NATO. Vzniklá situace vyžaduje řešení, zejména i s ohledem na potřebu začlenění podsystemu ženijní podpory v rámci NNEC (NATO Network Enabled Capability).

Bude nutné přehodnotit a nově vymezit ženijní problematiku v rámci AČR, v návaznosti na potřebu compatibility a interoperability se spojenci v rámci NATO, včetně opětovného posouzení důvodů pro dosavadní výhrady ke standardizačním dohodám (STANAG 2394).

Podsystem ženijní podpory nelze v podmínkách AČR ustavit v rámci platnosti, respektive neplatnosti některých (poměrně zásadních) vojenských předpisů a jejich ustanovení. Jestliže například vezmeme v úvahu Vševojsk-1-1 s příznačným názvem „Povinnosti funkcionářů útvarů a jednotek pozemního vojska ČESKOSLOVENSKÉ ARMÁDY“ z roku 1993, potom zjistíme ze stran 39-41, že u každého útvaru je funkce „náčelník ženijní služby“, jenž je (mimo jiné) v přímé podřízenosti velitele útvaru. Tento funkcionář odpovídá za určité skutečnosti jako například za „...organizaci a řízení ženijního

zabezpečení útvaru“ a má v této oblasti stanoveny určité povinnosti. V současné praxi tvorby organizačních struktur AČR nejsou tyto skutečnosti respektovány a nabízí se tedy otázka, podle jakých pravidel /zásad se tvorba organizačních struktur útvarů AČR realizuje a proč nejsou tedy tyto zásady zveřejněny. Nehledě na (v současné době již nevhodný) název funkce „náčelník ženijní služby“, protože se v podstatě nejedná o „ženijní službu“ jako takovou. Rovněž z důvodu existence „ženijní podpory poskytované vojskům /operacím“, by se hodil spíše název funkce „ženijní náčelník“. Jeho přímá podřízenost veliteli útvaru a povinnosti jsou z velké části stále relevantní. Nerespektováním zásad, uvedených v předpise Vševojsk-1-1, ztratilo ženijní vojsko AČR schopnost pracovat v rámci „pod-systému ženijní podpory“ se všemi negativními dopady na schopnosti v této oblasti.

Prosadit odpovídající postavení ženijní problematiky v podmínkách AČR a dát jej do souladu s požadavky NATO znamená mimo jiné hledat s využitím přijatých doktrinárních dokumentů argumenty, které mohou přispět k odstranění rozporu mezi současným významem a postavením ženijní problematiky na jednotlivých stupních velení AČR. Je nezbytné hledat argumenty z hlediska působnosti (nezastupitelnosti, řízení, zodpovědnosti, podílu, vlivu) ženistů v jednotlivých oblastech činnosti AČR a procesního řízení, podložené zkušenostmi, poznatky a požadavky z praxe.

c) Místo a úloha důstojníků ženijní specializace ve štábu úkolového uskupení

Současný stav řešení problematiky ve vnitřních předpisech AČR

Důstojník ženijní specializace ve štábu úkolového uskupení je odborným orgánem velitele úkolového uskupení pro řešení otázek ženijní podpory. Předkládá návrhy na použití sil a prostředků ženijního vojska a podílí se na plánování a koordinaci ženijní podpory a na jejím řízení v průběhu operace. Nemá-li rozhodnuto jinak, je při přípravě a vedení operace příslušníkem střediska plánování operace.

Důstojníci ženijního vojska, přizvaní do štábu úkolového uskupení v průběhu plánování operace, jsou odbornými orgány pro organizování činnosti ženijního vojska a jeho řízení v operaci a zpravidla plní úkoly podle pokynů náčelníka operačního oddělení. Při přípravě operace a v jejím průběhu jsou zpravidla příslušníky střediska bojové podpory.

Hlavním orgánem velitele brigádního úkolového uskupení (dále jen bÚU) je štáb, který velitel využívá k plánování operace a k řízení činnosti podřízených. **V průběhu přípravy podkladů pro rozhodnutí velitele je štáb bÚU také povinen:**

- provádět zpravodajskou přípravu prostoru operace, tj. soustavně shromažďovat, vyhodnocovat a připravovat informace také z oblasti ženijního zabezpečení,
- provádět nezbytné kalkulace k realizaci opatření ženijního zabezpečení úkolového uskupení včetně možností použití podřízených ženijních sil a prostředků,
- plánovat ženijní zabezpečení (podporu) činnosti jednotek úkolového uskupení,
- organizovat ženijní přípravu podřízených prostorů nastávající činnosti vojsk. [3]

Na plnění uvedených povinností se podílejí příslušníci štábu bÚU, ale především důstojníci ženijní specializace, kteří jsou (mohou být) součástí organizační struktury jednotlivých stupňů velení (štábu úkolového uskupení, velitelství ženijní jednotky). Ve středisku plánování boje operačního centra hlavního místa velení bÚU je zpravidla

začleněn jeden důstojník, ve skupině plánování boje operačního střediska štábu úkolového uskupení rovněž jeden důstojník.

Zvláštností při přípravě a nasazení úkolových uskupení (např. česko-slovenského bojového uskupení EU) je to, že se počítá s posílením ženijní specializace ve štábu několika (dvěma) dalšími důstojníky a obdobně může být posíleno velitelství ženijní jednotky začleněné do úkolového uskupení. Hlavním důvodem je zvládnutí objemu činností spočívajících především ve zpravodajské přípravě prostoru operace z hlediska ženijního zabezpečení, tj. v získávání a ve zpracování informací spojených s řešením úkolů ženijního zabezpečení bojového uskupení v operaci. [6]

Místo a úloha důstojníků ženijní specializace jsou dány jejich začleněním ve struktuře jednotlivých stupňů (míst) velení a pracovními postupy (SOP) v průběhu plánování nasazení (použití jednotek) úkolového uskupení. Jsou součástí výkonného prvku pro plánování operace. Průběžně se podílí na podpoře zpravodajské činnosti, která zahrnuje shromažďování a vyhodnocování především relevantních informací, provádí kalkulace a prognózy vývoje situace po ženijní stránce, podílí se na jednotlivých formách informační činnosti (příprava podkladů, kalkulace, návrhy) pro podporu rozhodovacího procesu. Zpracováním příspěvků do operační (bojové) dokumentace zajišťují realizaci ženijních opatření, vyplývajících z úkolů uskupení a záměru velitele k jejich plnění.

Vlastní řízení ženijního zabezpečení činnosti v průběhu nasazení úkolového uskupení (operace) je v kompetenci velitele a štábu BÚU, ženijní jednotce velí její velitel.

Konkrétní činnost důstojníků ženijní specializace vyplývá z obsahu přijaté metodiky práce (plánu činnosti, SOP) štábu (oddělení, střediska, skupiny, velitelství roty). Je ovlivněna charakterem operace (cíl, úkoly, rozsah a doba trvání, množství sil a prostředků, operační prostor) a časem pro plánování operace. Rozhodující jsou především specifické úkoly ženijního zabezpečení a ženijní podpory, které vyplývají z předpokládané činnosti jednotek úkolového uskupení v průběhu operace na podporu míru.

Současný stav řešené problematiky v aliančních dokumentech – viz uvedená problematika „ženijní podpory společných operací“.

Navrhované řešení

Zásadní změna ve stávajícím postavení důstojníků ženijní specializace ve štábech jednotlivých stupňů velení (úkolových uskupení) je podmíněna mnoha skutečnostmi. Jedná se především o systemizaci míst v AČR (RMO Zásady výstavby a systemizace organizačních celků rezortu Ministerstva obrany, RMO Zásady tvorby systemizovaných míst). Změnu v postavení důstojníků ženijní specializace je pravděpodobně možné provést (prosadit v praxi) také jen v součinnosti s dalšími druhy vojsk (dělostřelectvo, chemici, PVO a další), jejichž důstojníci jsou v rámci stávajících štábů v obdobném postavení.

Návrh působnosti odborných orgánů pro plánování ženijní podpory

Důstojník ženijní specializace (náčelník ženijního vojska, ženijní náčelník) ve štábu úkolového uskupení:

Je odborným orgánem velitele úkolového uskupení pro řešení otázek ženijní podpory. Předkládá návrhy na použití sil a prostředků ženijního vojska, podílí se na plánování a koordinaci ženijní podpory a na jejím řízení v průběhu operace. Není-li rozhodnuto

jinak, je při přípravě a vedení operace příslušníkem střediska plánování operace. Je nezbytné, aby byl začleněn do štábu na každém stupni velení tak, aby byl schopen poskytovat poradenství a podporovat velitele a činnost štábu úkolového uskupení v průběhu plánování, přípravy a provedení jednotlivých fází operací. Může také působit jako důstojník štábu s koordinační pravomocí v oblasti použití ženijních sil a prostředků, jež jsou k dispozici v podřízených složkách.

Velitel útvaru (jednotky) ženijního vojska:

Velitel útvaru (jednotky) ženijního vojska, přiděleného úkolovému uskupení k bojové ženijní podpoře, se přiměřeným způsobem podílí na přípravě a přijetí rozhodnutí velitele úkolového uskupení, ke kterému je přidělen. Navrhuje veliteli možné způsoby plnění úkolů ženijní podpory a nasazení použitelných ženijních sil a prostředků. Velitel útvaru (jednotky) ženijního vojska, určeného k všeobecné ženijní podpoře, je povinen udržovat s velitelem podporovaného úkolového uskupení nepřetržitou součinnost.

Důstojníci ženijního vojska, přizvaní do štábu úkolového uskupení v průběhu plánování operace:

Jsou odbornými orgány pro organizování činnosti ženijního vojska a jeho řízení v průběhu operace. Úkoly plní zpravidla podle pokynů náčelníka operačního oddělení a v součinnosti s důstojníkem ženijní specializace (náčelník ženijního vojska, ženijní náčelník) ve štábu úkolového uskupení. Při přípravě operace a v jejím průběhu jsou zpravidla příslušníky střediska bojové podpory.

Závěr

Mnohé z uvedených skutečností a návrhů změn vyžadují odbornou diskuzi všech, kteří, jak se říká, „do toho mohou mluvit“. Je nezbytné o uvedených problémech diskutovat, hledat řešení podložené argumenty, domluvit se na způsobech jejich řešení, na možnostech a způsobech realizace (prosazení) přijatých návrhů a požadovaných změn v obsahu ustanovení řešících ženijní problematiku v doktrínách (dokumentech) AČR.

Zásadní poznámka:

Náčelník ženijního vojska AČR ve svém sdělení, zaslaném na katedru 108 UO v souvislosti s tvorbou doktrín dne 16. 4. 2010, ukládá ve zpracovávaných dokumentech (doktrínách) používat výhradně pojem „ženijní podpora“ v kontextu s uvedením koho nebo čeho.

Seznam použité literatury a zdrojů informací

- [1] *Polní řád pozemních sil AČR*. [návrh] 1. vyd., Praha: MO, 2002.
- [2] ZELENÝ, Jaroslav. *Ženijní zabezpečení boje*. [návrh předpisu] 1. vyd. Brno: Vojenská akademie v Brně, 2003.
- [3] ZELENÝ, Jaroslav. *Ženijní zabezpečení boje – II*. 1. vyd. Brno: Vojenská akademie v Brně, 2005.
- [4] *Doktrína bojového použití ženijního vojska pozemních sil*. [spojenecká publikace ATP-52(B), 3. vydání], 1. vyd., Praha: MO AČR, 2006.
- [5] *Názvoslovná norma*. 1. vyd., Praha: MO AČR, 2007.
- [6] ZELENÝ, Jaroslav. *Ženijní zabezpečení boje – III*. 1. vyd., Brno: Vojenská akademie v Brně, 2008.

- [7] *Spojenecká doktrína pro ženijní podporu společných operací*. [spojenecká publikace AJP-3.12(A)], 2010.
- [8] *MC 0560*, Rozhodnutí vojenského výboru NATO ve věci ženijní problematiky 2008.

Některé zkratky užívané v článku:

AJP	Allied Joint Publication	spojenecká společná publikace
AJP-3-12(A)	Allied Doctrine for Military Engineer Support to Joint Operations	spojenecká doktrína pro ženijní podporu společných operací
AJP-3.2	Allied Joint Doctrine For Land Operations	doktrína spojeneckých pozemních operací
ATP	Allied Tactical Publication	spojenecká publikace pro taktiku
ATP-3.2.1	Allied Land Tactics	spojenecká pozemní taktika
ATP-52(B)	Land Force Military Engineer Doctrine	ženijní doktrína pozemních sil
bÚU	Bde TF-Brigade Task Force	brigádní úkolové uskupení
CIMIC	Civil-Military Cooperation	civilně-vojenská spolupráce
C-IED	Counter-Improvised Explosive Device	opatření k ochraně sil proti improvizovaným výbušným zařízením
CRO (CROs)	Crisis Response Operations	operace k řešení krizových situací (operace reagující na krizi; krizové operace mimo čl. 5 Washingtonské smlouvy)
EOD	Explosive Ordnance Disposal	likvidace výbušného materiálu
FM	Field Manual	polní řád, služební předpis
FM-3-34	Engineer Operations	předpis „ženijní činnosti/operace“
FG	Force Goals	cíle výstavby ozbrojených sil
GIS	Geographic Information System	geografický informační systém
HNS	Host Nation Support	zabezpečení hostitelským státem (zemí)
IEDD	Improvised Explosive Device Disposal	likvidace improvizovaných výbušných zařízení
JFENGR	Joint Force Engineer	náčelník ženijního vojska společných sil
LOC	Lines of Communications	spojovací trasy, komunikace (pro přesuny)
NNEC	NATO Network Enabled Capability	schopnosti NATO dané síťovým prostředím (alianční integrované bojové informační prostředí)
MC	Military Committee	vojenský výbor (NATO)
MC 0560	Military Decision on MC 0560 – Military Committee Policy for Military Engineering	zásady stanovené vojenským výborem (NATO) pro oblast ženijní problematiky/působnosti
NŽV	Force Engineer, Chief of Engineers	náčelník ženijního vojska
OPSÚ	Operational Preparation of the Homeland Territory	operační příprava státního území
PVO	Air Defence	protivzdušná obrana
RB	Reach-back	použití nenasazených zdrojů/prostředků, zabezpečení pomocí součástí, které nejsou nasazeny
RMO	Order of the Minister of Defence	rozkaz ministra obrany
ROE	Rules of Engagement	pravidla vedení bojové činnosti; (mimo válečnou situaci, mírové mise: pravidla použití síly)
SOP	Standing Operating Procedures (Standard Operating Procedures)	stálé operační postupy (standardní způsoby činnosti)
STANAG	NATO Standardization Agreement	standardizační dohoda NATO
VeV-VA	Training Command-Military Academy	Velitelství výcviku-Vojenská akademie